

VYJMENOVANÁ SLOVA

DOPORUČENÍ

Je vhodné si uvědomit, že o možnosti použít vyjmenované slovo nebo slovo příbuzné uvažujeme tehdy, když se obojetná souhláska objevuje tak, že **-y-/-ý- se ocitne „uvnitř slova“**.

Například: polykat, chmýří, netopýr, sysel, vydra

Kromě slov: MY, VY, BRZY (konec slova)

BY, ABY, KDYBY (některé tvary slovesa BÝT)

NÁCVIK VYJMENOVANÝCH SLOV

- A Řady vyjmenovaných slov jsou důležité, ale časem není žádoucí odříkávat je celé při doplňování a určování i/y.
- B Probíráme současně i slova příbuzná – podrobně a dlouhodobě.
- C Podrobně procvičíme všechny tvary slovesa BÝT, tedy slova příbuzná, ale i tvary minulého času a podmiňovacího způsobu (viz tabulka -BY-)
- D Naučíme se používat předpony. Je vhodné některé znát a umět je zaměňovat za původní (například předpony: za-, při-, u-, na-, do-, od-, o- atd.)

polykat – zalykat se

odemykat – zamykat, přimykát se

nachomýtnout se – přichomýtnout se, ochomýtnout se

usychat – zasychat, vysychat

nazývat – ozývat se, vyzyvat

vyrozumět – porozumět, dorozumět

- E Významy jednotlivých méně známých vyjmenovaných slov vysvětlujeme ve větách, spojujeme je s příběhy, zapojujeme představivost.
 - a) Spojíme například všechny výrazy (slova) o počasí:
V létě bývá občas velká výheň. Obvykle po ní přichází bouřka. Blyská se tak, že se všechno kolem třpytí. Pokud dlouho prší, může být následně hodně sychravo. To potom dlouho nic neusychá.
 - b) Nakreslíme si mýtinu a na ni umístíme všechna zvířátka, která se ve vyjmenovaných slovech vyskytují. Viz obrázek na další stránce.

Bystrý Zbyněk bydlí v Příbyslavi. Bydliště má nedaleko svého zaměstnání. Je spořádaný obyvatel. Byt má velmi pěkný, nábytek má většinou ze dřeva. Zbyněk má vedle domu i malou zahrádku, kde obvykle pěstuje byliny. V malém plechovém příbytku má zahradní nářadí. U svého kamaráda Zbyška má ustájený dobytek (kobyly a býky). Je prostě nebývale šikovný a pracovitý.

- BÝT** - nebýt, bytí, živobytí, bývat, bývávat, bytost, bytelný, starobylý, bytostně, blahobyt, přibýt, přibývat, nabýt, nabývat, odbýt, odbývat, odbyt, neodbytný, neodbytně, pobyt, pobýt, pobývat, pozbýt, ubýt, ubývat, úbytek, bývalý, nebývalý, ledabytle, vybýt, přebývat, přebytek, přebytečný, zabývat se, zbýt, nazbyt, nezbyt, nezbytně, nezbytný, zbývat, zbytečný, zbylý, zbývající, zbytečnost, zbytečně, nadbytek, nadbytečný, svébytný, všudybyl
byl, býval, bývával
bych, bys, by - abych, abys, aby - kdybych, kdybys, kdyby
bychom, byste, by - abychom, abyste, aby - kdybychom, kdybyste, kdyby
- BYDLIT** - obydlí, bydliště, bydlo, obydlit, obydlený, neobydlený, zabydlit, (BYDLET) zabydlený
- OBVATEL** - obywatelstvo, obývat, obyvatel, obývací, obyvatelný, neobyvatelný, obývání
- BYT** - ubytovat, ubytovna, ubytovací, bytová, obytný, bytná, bytelný
- PŘÍBYTEK**
- NÁBYTEK** - nábytkářství, nábytkový, nábytkář
- DOBYTEK** - dobytčí, dobytkařství, dobytče
- OBYČEJ** - obyčejný, obyčejně, neobyčejný, neobyčejně
- BYSTRÝ** - bystře, bystrost, bystřina, bystrozraký, zbystřit, Bystrouška
- BYLINA** - bylinka, bylinkový, bylinářka, býlí, býložravec, černobýl, zlatobýl
- KOBYLA** - kobyłka, kobyli, kobylinec
- BÝK** - býček, býčí, býkovec

BABYKA - ZBYŠEK, ZBYNĚK, SIBYLA - BYSTŘICE, BYSTROVANY, BYSTRC, PŘIBYSLAV, BYDŽOV, BYLANY, BYŠICE, HRABYNĚ, KOBYLISY, KOBYLNICE, BÝKOVICE - BABYLON, LABYRINT, BYROKRACIE, BYROKRAT, BYRO, BYSTA, BYZNYS, BYZANC, ČERNOBYL

BY – BI

DOPORUČENÍ

K rozpoznání slovesa **BÝT** pomůže budoucí čas (**BUDE**)

dobyl hrad (dobude)	políbil (políbude)
nabyl vědomí (nabude)	zalíbil se (zalíbude se)
pozbyl majetek (pozbude)	oblíbil si (oblíbude si)
nebyl doma (nebude)	nelíbil se (nelíbude se)

POZOR na slovo UBIKACE (není příbuzné se slovy BYT, BYDLET, PŘÍBYTEK).

POZOR na rozdíly v psaní těchto slov:

býlí (plevel)	bílý (bíle zbarvený)
bydlo (příbytek)	bidlo (tyč)
být (budu)	bít (biji - tluču)
nabýt (nabudu něco)	nabít (pušku)
dobýt (město)	dobít (poraněnou zvěř)

Zajímavost – sloveso BÝT v jedné větě:

Kdybych to býval byl věděl, nebyl bych tam býval byl šel.

A Utvořte věty s následujícími slovy:

býlí bílí bili bílé nabitými nabytými

- Vojáci stříleli s _____ zbraněmi.
- Pyšnil se _____ vědomostmi.
- Měla _____ šaty.
- Na zahradě roste plno _____.
- Táta _____ předsíň.
- Kluci se _____ na hřišti.

B Doplňte i/í a y/ý do slov v následujících větách. Podle toho, jaké písmeno si zvolíte, vybírejte i písmena ve sloupcích. Zjistíte vyjmenované slovo, které napíšete na řádek.

- Dnes jsem b l celý den doma.
- Zb l mi jen jeden den dovolené.
- Přib l jsi ten obraz správně?
- Nikdy nikoho neb j.
- Mám nárok na pob t v léčebně.
- Ty zásoby jsou nadb tečné.

i/í	y/ý
C	B
D	Y
S	A
T	H
E	R
K	Ý